

Podklad pro chovatele k zajištění biologické bezpečnosti chovů prasat.

Vypracovali: Státní veterinární správa ČR a Svaz chovatelů prasat, z.s.

Biosecurity

hlavní cesta boje proti africkému moru prasat

Africký mor prasat (AMP) je nebezpečné, vysoce nakažlivé onemocnění virového původu postihující prasata divoká i domácí všech plemen a věkových kategorií. Pro akutní formu onemocnění je charakteristická vysoká horečka, krváceniny na kůži a vnitřních orgánech a vysoký úhyn.

Virus se nachází v krvi, tkáňových tekutinách, vnitřních orgánech a sekretech a exkretech nemocných zvířat. Je vysoce rezistentní vůči nízkým teplotám i vysušení. Virus se může vylučovat sekrety a exkrekty již 1-2 dny před klinickými příznaky, nejvíce však v době klinických projevů nemoci.

Virus má vysokou odolnost v biologickém materiálu (při pokojové teplotě), kdy vydrží infekční až 18 měsíců! Virus je vysoce odolný ve vnějším prostředí i v materiálech živočišného původu. Například ve vykostěném vepřovém mase, uskladněném při teplotě 4°C, zůstává infekční po dobu 150 dnů, 140 dnů v sušené šunce a dokonce několik let v mase zmraženém. Virus je spolehlivě ničen vysokými teplotami. Při 56°C je inaktivován za 70 minut a při 60°C za 20 minut. Virus přežívá při pH 1,9 – 13,4 (odolnost vůči kyselinám i louhům).

Africký mor prasat je choroba, proti níž neexistuje vakcinace a u které jakékoli léčení nepřipadá v úvahu. V případě potvrzení nákazy v chovu je nezbytné v souladu s legislativou všechna vnímavá zvířata v chovu neprodleně utratit. Jedinou možnou prevencí je tedy biologická ochrana chovu.

Černobílý provoz farmy je z organizačního hlediska náročný, ale je z hlediska její ochrany zdaleka nejučinnější.

Základní body biologické ochrany chovu

Zvířata	Základním způsobem přenosu AMP je kontakt mezi zvířaty případně s jejich sekrety. Nutné je proto zamezení styku hospodářských zvířat se zvířaty volně žijícími.	Funkční oplocení celé farmy - kontrola a oprava.	☐
		Uzavírání vjezdu. Zavřít a uzamknout bránu i boční vchody.	☐
	Domácí zvířata nesmějí mít možnost setkat se ani s výkaly divokých prasat.	V případě výběhů jejich dvojité ohrazení.	☐

Osoby	Přenos viru mohou způsobit osoby vstupující do chovu. Přenos viru je možný na obuvi či oblečení. Jedna kapka krve může infikovat 1000 prasat. Pravidla pro návštěvy je nutno aplikovat bez jakýchkoli výjimek (management firmy, kontrolní orgány, státní správa, osoby nesouvisející s chovem prasat).	Zákaz vstupu osob, které v posledních 48 hodinách přišly do styku s prasaty (včetně lovu divokých prasat či kontaktu s divokými prasaty).	☐
		Minimalizace pohybu osob.	☐
		Používání hygienické smyčky. Přezutí a převlečení každé návštěvy.	☐
Osoby		Pracovní oblečení - zůstává na farmě (praní 90°C). Mytí rukou mýdlem a dezinfekcí.	☐
		Nášlapná rohož s ponorem 5 cm u každého vstupu do hal a sekcí.	☐
		Zaměstnanci nesmějí doma chovat prasata a být aktivními myslivci.	☐
Vozidla	K zavlečení může dojít i v případě vozidel obsluhujících farmu. Co nejvíce operací by mělo být prováděno z vnějšku. Vjíždět by měla jen zcela nezbytná vozidla. Dezinfekci neprovádět vysokotlakými čističi. Vytváří se drobné kapénky, které mohou nákazu roznášet. Řidič nesmí v areálu opustit vozidlo! Velmi často užívané suché dezinfekce (chlorové vápno apod.) jsou jako dezinfekce vjezdů a vstupů NEÚČINNÉ .	Nakládání prasat z kafilerního boxu z vnějšku farmy.	☐
		Nakládání prasat při odvozu na jatka z vnějšku farmy s nemožností, aby se zvířata vrátila.	☐
		Dezinfekční brána (dezinfekční brod, pojezdová rohož).	☐
		Dezinfekce vozidel postřikem od shora.	☐
		Komunikace v areálu farmy udržovat v čistotě (kontrola 1x /den), čištění mokrou cestou, dezinfekce.	☐
Materiály	Veškeré materiály, které vstupují do chovu je třeba (pokud je to možné) dezinfikovat. Obzvláště významným zdrojem viru může být podestýlka.	Podestýlka z bezpečných stohů. Kontrola kvality a skladování v chovu (chránit před hlodavci).	☐
		Fyzická očista a dezinfekce všech přístrojů, nástrojů a materiálů.	☐

Krmivo a potraviny

Šíření na velké vzdálenosti je velmi pravděpodobně způsobováno potravinami, jejichž zbytky byly krmeny prasatům. Virus je velmi odolný a je třeba, aby maso dosáhlo 70°C po dobu 30 minut.

Nekrmit prasatům jakékoli zbytky potravin.

Kontrola kvality a skladování krmiva v chovu (chránit před hmyzem a hlodavci).

Zamezit vnášení potravin obsahujících vepřové maso do chovu.

Doporučené desinfekční prostředky a koncentrace pro inaktivaci viru AMP (zdroj FAO)

Desinfekční skupina	skupenství	Koncentrace/ Obvyklé ředění		Doba působení	Účinek
Mýdla, detergenty	Pevné, roztoky	Podle potřeby			Důkladné čištění.
Oxidační činidla					
Chlornan sodný NaOCl	kapalina (10–12% přístupného chloru)	1:5	2–3%)	10–30 min	Efektivní s výjimkou případů, kdy jsou přítomny organické látky, méně stabilní při teplotách na 15°C.
Chlornan vápenatý Ca(OCl) ₂	pevné	30 g/litr		10–30 min	Efektivní s výjimkou případů, kdy jsou přítomny organické látky, méně stabilní při teplotách na 15°C.
Virkon®	prášek	20 g/litr	2–3%	10 min	Vynikající desinfekční prostředek proti všem virům.
Alkalické prostředky					
Hydroxid sodný	Pellety	20 g/litr	2%	10 min	Vysoce účinný, silně korozivní.
Karbonát sodný					
bezvodý Na ₂ CO ₃	prášek	40 g/litr	4%	10 min	Doporučený při vysoké koncentraci organického materiálu.
soda (Na ₂ CO ₃ ·10H ₂ O)	krystaly	100 g/litr	10%	30 min	
Kyseliny					
Kyselina chlorovodíková	Koncentrovaná kyselina	1:50	2%	10 min	Použití jen v případě, že nejsou k dispozici lepší prostředky.
Aldehydy					
Glutaraldehyd		Podle potřeby	2%	10–30 min	Vynikající účinky proti virům.
Jodofory					
Biocid 30,	kapalné	1:100	1 %		Vynikající účinky